

Overført 23 anlæg			23 400 m. ³
»	24.	- Frogner 1 —	—»— 300 »
»	25.	- Lørenskogen . . . 1 —	—»— 500 »
»	26—27,	- Urskog 2 —	—»— 1 000 »
»	28—29.	- Høland 2 —	—»— 1 000 »
»	30—33.	- Enebak 4 —	—»— 2 500 »
»	34—35.	- Ski og Kraakstad 2 —	—»— 1 300 »
»	36—38.	- Aas og Nordby. 3 —	—»— 3 700 »
»	39—41.	- Frogn 3 —	—»— 1 500 »
»	42—44.	- Vestby og Soon 3 —	—»— 1 500 »
»	45.	- Aker 1 —	—»— 400 »
»	46.	- Asker 1 —	—»— 1 200 »
Sum . . . 46 anlæg			33 300 m. ³

I gjennemsnit pr. anlæg 833 m.³. Foruten de her nævnte findes der flere private mindre anlæg. Desuten 2 store torvstrøfabrikker i Nes, 2 i Høland, 1 i Sørum, 1 i Skedsmo, 1 i Lillestrøm, 1 i Nitte-dal, 1 i Hakedal, 2 i Aker. Tilsammen 11 fabrikker, som producerer mindst 60 à 70 000 baller pr. aar.

4 STØRRE MYRUTTAPNINGS- ARBEIDER I KLEPP HERRED PAA JÆDEREN

AV LANDBRUKSINGENIØRASSISTENT K. SOMMERSCHIEDL

DISSE myrer er følgende:

- I. *Grødeland—Roslandsmyrene.*
- II. *Myrer mellem Braut og Friestad.*
- III. *Myrer mellem Skaadehei, Klepp prgd. og Skjelbreid.*
- IV. *Borestemmen.*

Paa hosfoiede kart, som omfatter en del av Klepp herred, er disse myrers beliggenhet angit ved en tynd, sort skrafering, og de er betegnet med romertallene I—IV. Uttapningskanalerne er angit ved tykke, sorte linjer. De største av dem er

I. Grødeland—Roslandsmyrene,

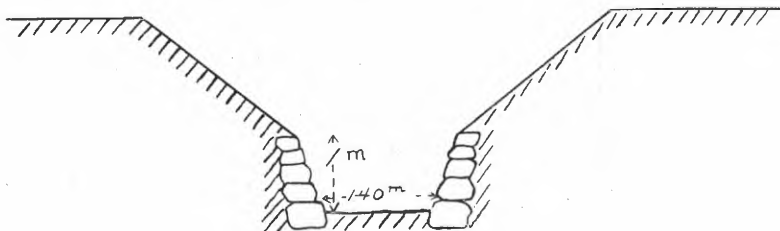
hvor uttapningskanalen blev endelig færdig vaaren 1909. Imellem disse gaarde laa der et litet, grundt tjern, og op til dette strakte sig indmarkene paa Grødeland, mens der paa Roslandssiden kun laa utmarker. Omgivelserne bestod av vandsyke, og tildels meget bløte myrer, som vistnok paa Grødeland for en del var dyrket; men hvor man slet

Målestok: 1/50000.
 1000m 500m 0 1 2 3 4 km

ikke kunde faa ordentlig grøftedybde, og i flomtilfælde stod mesteparten av dem under vand, saa der dannet sig en hel liten sjø. Nu er det hele fuldstændig uttappet, saa at endog bunden av tjernet kan dyrkes, og paa Grødeland er de lavest liggende partier frasolgt og kommet i hænderne paa folk, som straks og med stor iver har gaat ivei med deres opdyrkning. Ogsaa paa Rosland har man begyndt med at nytiggjøre sig det tørlagte land, saa man vistnok om faa aar kan faa se dette, for største delen trøstesløse øde forvandlet til frodige akre og enger.

Uttapningskanalen er 2 km. lang og omtrent hele veien mellem 2 og 3 m. dyp. Paa den nederste km. gaar den fordetmeste gjennom bare grus og sten og er paa det dypeste 3 m. dyp, saa det var et baade besværlig og kostbart arbeide, særlig da man her og der paatraf kviksand i bunden. Overallt, hvor den gaar gjennom grus, er kantene blit stensat til omtrent 1 m. høide over bunden, og den har da faat et profil som hosstaaende skitse viser. Gjennem det bløte mudder i bunden av tjernet var det heller ikke let at faa kanalen til at staa, da det

yderst let bevægelige og vandfyldte materiale stadig strømmet til fra siderne og truet med at fylde igjen den opkastede kanal, saa at man der for det meste maatte se til at faa den løse fyld, som skulde fjernes, skyllet bort ved vandets hjælp, hvad der forøvrig ogsaa er den almindeligst anvendte fremgangsmaate ved uttappingsarbeider igjennem saadanne løse masser. Ved denne uttapping er der tørlagt ca. 610 maal jord, som antagelig for største delen vil være opdyrket paa kort tid.

I sammenheng med denne kanal over Grødelandsmyrene er der allerede planlagt en ny, som skal gaa over de store Ergamyrer og munde ut i Horpestadvandet — se kartet. Denne kanal vil bli omkring 1 km. lang og vil bli paatat, saasnt som man er færdig med sækning av Orre- og Horpestadvandene. Dette arbeide er nu paa-begyndt, men vil ta lang tid, fordi man der, paa grund av den store fare for sandflugt, maa gaa meget forsiktig tilverks. Den hele, sammenhengende kanal over Grødeland, Rosland og Erga vil altsaa da bli ca. 3 km. lang.

II. Braut og Friestad.

Paa gaardene nedre Horpestad, Friestad og Braut ligger en stor myrstrækning eller rettere flere sammenhengende myrer med et samlet

flateindhold av ca. 430 maal. Arbeidet med uttapping av disse myrer blev paabegyndt isommer. Uttappingskanalen begynder oppe paa Brauts eiendom og strækker sig nedover en længde av 1850 m. Den lille bæk, som her er skaffet avløp, munder ut i Horpestadvandets nordlige ende paa gaarden nedre Horpestad; men kanalen er ikke ført helt ut i det nævnte vand, idet der er en længde av ca. 600 m. igjen, som burde været noget fordypet og regulert. Det arbeide hermed, som man vilde faa paa dette sidste stykke, er imidlertid baade billig og letvint, da bækken her har meget godt fald hele veien, undtagen paa de nederste ca. 200 m., hvor der ligger en myr paa omkring 20 maal, som ikke kan bli ordentlig tørlagt, før Horpestadvandet er sænket. Oparbeidelsen av denne kanal blev altsaa paabegyndt i sommer, og arbeidet, som nu i høst blev indstillet paa grund av det regnfulde veir, vil antagelig bli gjort færdig i løpet av næste aar. De 430 maal, som herved blir uttappet, er fordelt paa 14 grundeiere, og man kan gaa ut fra som sikkert, at opdyrkingen derav vil gaa meget raskt for sig.

III. Skaadehei, Klepp prgd. og Skjelbreid.

Uttapping av de store myrer paa Skaadeheien, Skjelbreid, Klepp prestegaard og Bore. Dette arbeide kan nu regnes for omtrent færdig, og der er her uttappet 370 maal, væsentlig myr. Hoveduttappingskanalen er ca. 1300 m. lang og paa det nederste stykke indtil 3 m. dyp gjennom grus. Vandløpet munder ut i nordre ende av Orrevandet; men de sidste ca. 200 m., som har forholdsvis sterkt fald, er ikke kanalisert. Foruten hovedkanalen er der ogsaa planlagt en sidekanal gjennom den søndre del av myren, hvilken sidekanal dog endnu ikke er oparbeidet. Disse store myrstrækninger vil altsaa nu efterhvert bli oparbeidet, med undtagelse av den del derav, som tilhører Klepp prestegaard. Denne del utgjør ca. $\frac{1}{3}$ av det hele, og vil sandsynligvis bli liggende som nu, saalænge det blir værende i prestegaardens eie.

Endelig har vi

IV. Borestemmen.

Uttapping av den saakaldte Borestem paa gaarden Bore. Borestemmen er en stor myr paa 124 maal, som man hver høst pleiet at sette under vand ved at avdæmme den gjennom samme løpende bæk. Opdæmningen foretokes for at samle driftsvand til nogen nedenfor liggende kværnebruk, og blev foretat av disses eiere, som dertil hadde en gammel ret. For at faa denne ret sløifet og anledning til at tappe ut myren, maatte man ty til ekspropriation. Den første plan gik ut paa en mindre sænkning, hvorved hovedhensigten var at faa skaaret ut brændtorven til fuld dybde. Men da indløsningsretten og det ene kværnefald, som paa grund av uttappingen maatte tages, blev forholdsvis dyrt, fandt eierne, at naar de først skulde koste ut saamange penger, vilde de ogsaa faa myren uttappet til saa stor dybde, at de ialfald paa de fleste steder først kunde faa skjære torven ut, og

saa dyrke efterpaa. Med dette arbeide er man kommet over halvveis, og vil antagelig bli færdig næste aar.

Resumé.

Ved disse 4 myruttåpninger er der uttappet følgende arealer:

I. Grødeland—Roslandsmyrene	610 maal.
II. Braut—Friestad	432 —
III. Skaadehei—Klepp prestegaard	373 —
IV. Borestemmen	124 —

Sum 1539 maal.

Hertil kommer da endnu, at der ved sækning av Orre- og Horpestadvandene, som altsaa nu er paabegyndt, vil tørlægges over 1000 maal god jord.

Samtlige de her omtalte myrer er utprægede græsmyrer og derfor meget vel skikket for dyrkning. Paa enkelte dele av dem, hvor der er god brændtorv, kommer man imidlertid til at skjære torven ut først, før man tar ivei med dyrkningen.

Stavanger, november 1909.

INDBYDELSE TIL DELTAGELSE I GJØDSLINGSFORSØK PAA MYR

AV MYRKONSULENT O. GLÆRUM

DET NORSKE MYRSELSKAP har av et æret medlem mottat tilbud om at erholde kunstgjødsl leveret gratis og fragtfrit ved hvilken-somhelst jernbanestation eller dampskibsbrygge i landet for at foreta gjødslingsforsøk.

De myrer, hvorpaa forsøksfeltene fortrinsvis ønskes anlagt, bør ligge bekvemt til, saa at forsøksfeltene kan tages i øiesyn av almenheten*) Resultatene av forsøkene vil bli bearbeidet og offentliggjort i myrselskapets skrifter.

Forsøkene deles i følgende tre hovedgrupper:

1. *Overgjødslingsforsøk paa eng.* Et felts størrelse er 30 m. bredt og 40 m. langt med 16 ruter.

2. *Grusnings-, kalknings- og bakterismitningsforsøk.* Et felts størrelse er 20 m. bredt og 40 m. langt med 8 ruter.

3. *Gjødslingsforsøk til næper.* Et felt er 20 m. bredt og 25 m. langt med 20 ruter.